

10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinin Değerlendirilmesi

Erol Tuncer - 18 Ağustos 2014

Bu değerlendirme, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin -Yüksek Seçim Kurulu tarafından 15 Ağustos 2014 tarihinde açıklanan- kesin sonuçlarına dayanarak hazırlanmıştır.

Seçmen Sayıları

30 Mart 2014 seçimlerinde 52.695.832 olan seçmen sayısı bu kez % 5,69 oranında artış göstererek 55.692.841'e çıkmıştır. Aradaki 2.997.009'luk farkın 2.798.726'sını yurtdışı seçmenler oluşturmaktadır. Yurtiçi seçmen sayısındaki artış 198.283'tür.

Cumhurbaşkanlığı Seçimi Sonuçları				
				Tablo 1
	10 Ağustos 2014		30 Mart 2014	
				Fark (+/-)
Toplam Seçmen Sayısı	55.692.841		52.695.832	
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	41.283.627			
Oy Kullanmayan Seçmen	14.409.214			
Geçerli Oy Sayısı	40.545.911			
Geçersiz Oy Sayısı	737.716			
Katılım Oranı (%)	% 74,13			
Recep Tayyip Erdoğan	21.000.143	% 51,79	19.469.840 ⁽¹⁾	% 43,40
Ekmeleddin İhsanoğlu	15.587.720	% 38,44	20.648.309 ⁽²⁾	% 46,02
Selâhattin Demirtaş	3.958.048	% 9,76	2.929.727 ⁽³⁾	% 6,53
Ülke Geneli Toplam Oy S.	40.545.911	% 100,00	43.047.876	

⁽¹⁾ AK PARTİ'nin oyu.

⁽²⁾ İhsanoğlu'nu destekleyen partilerin 30 Mart 2014 seçimlerindeki oylarının toplamı.

⁽³⁾ (BDP + HDP)'nin oylarının toplamı.

- Seçmen sayısında % 5,69 oranında bir artış olmuştur (2.997.009 seçmen).
- Seçime katılma oranında büyük düşüş yaşanmış, 30 Mart 2014 seçimlerinde % 89 düzeyinde olan bu oran % 74,13 düzeyine inmiştir.
- Cumhurbaşkanlığı seçimini Recep Tayyip Erdoğan kazanmıştır. İkinci sırayı Ekmeleddin İhsanoğlu, üçüncü sırayı ise Selâhattin Demirtaş almıştır.
- Erdoğan, geçerli oyların % 50'sinden fazlasını aldığı için seçim birinci turda sonuçlanmıştır.

Yurt İçi Seçim Sonuçları		
Tablo 1.A		
	10 Ağustos 2014	
Kayıtlı Seçmen Sayısı (Cezaevi dahil)	52.894.115	
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	40.753.492	
Oy Kullanmayan Seçmen Sayısı	12.140.623	
Geçerli Oy Sayısı	40.019.352	
Geçersiz Oy Sayısı	734.140	
Katılım Oranı (%)	% 77,05	
Recep Tayyip Erdoğan	20.670.826	% 51,65
Ekmeleddin İhsanoğlu	15.434.167	% 38,57
Selâhattin Demirtaş	3.914.359	% 9,78
Ülke Geneli Toplam Oy Sayısı	40.019.352	% 100,00

Yurt Dışı Seçim Sonuçları

Tablo 1.B

	10 Ağustos 2014	
Kayıtlı Seçmen Sayısı	2.798.726	
Oy Kullanan Seçmen Sayısı	232.795	
Oy Kullanmayan Seçmen Sayısı	2.565.931	
Geçerli Oy Sayısı	230.938	
Geçersiz Oy Sayısı	1.857	
Katılım Oranı (%)	% 8,32	
Recep Tayyip Erdoğan	143.873	% 62,30
Ekmeleddin İhsanoğlu	64.483	% 27,92
Selâhattin Demirtaş	22.582	% 9,78
Ülke Geneli Toplam Oy Sayısı	230.997	% 100,00

Gümrük Kapıları Seçim Sonuçları

Tablo 1.C

	10 Ağustos 2014	
Toplam Oy Kullanan Seçmen Sayısı	297.340	
Toplam Geçerli Oy Sayısı	295.621	
Toplam Geçersiz Oy Sayısı	1.719	
Recep Tayyip Erdoğan	185.444	% 62,73
Ekmeleddin İhsanoğlu	89.070	% 30,13
Selâhattin Demirtaş	21.107	% 7,14
Ülke Geneli Toplam Oy Sayısı	295.621	% 100,00

Yurt İçi, Yurt Dışı ve Gümrük Sandıkları Dahil Cumhurbaşkanlığı Seçim Sonuçları

Tablo 2

Kayıtlı Seçmen Sayısı		55.692.841			
Oy Kullanan Seçmen Sayısı		41.283.627			
Geçerli Oy Sayısı		40.545.911			
Geçersiz Oy Sayısı		737.716			
Katılma Oranı		% 74,13			
	Yurt İçi Seçim Sonucu	Yurt Dışı Sandık Seçim Sonucu	Gümrük Kapıları Sandık Seçim Sonucu	Türkiye Geneli Toplamı	Oran (%)
Recep Tayyip Erdoğan	20.670.826	143.873	185.444	21.000.1	% 51,79
Ekmeleddin İhsanoğlu	15.434.167	64.483	89.070	15.587.7	5 38,44
Selâhattin Demirtaş	3.914.359	22.582	21.107	3.958.04	5 9,76
Genel Toplam	40.019.352	230.938	295.821	40.545.911	% 100,00

Siyasî Partilerin /Adayların 1. Sırayı aldıkları il sayılarındaki değişim, Tablo 3'te gösterilmiştir.

Siyasî Partilerin (30 Mart'ta) / Adayların (10 Ağustos'ta) Birinci Sırayı Aldıkları İller

Tablo 3

	30 Mart 2014	10 Ağustos 2014	
R. Tayyip Erdoğan / AK PARTİ	61 il	54 il	- 7 il
Ekmeleddin İhsanoğlu / CHP	8 il	16 il	+ 6 il
Ekmeleddin İhsanoğlu / MHP	2 il		
Selâhattin Demirtaş (BDP)	10 il	11 il	+ 1 il

- Erdoğan'ın 7 ildeki birinciliğini bu kez İhsanoğlu almıştır.
- İhsanoğlu ile Demirtaş'ın birinci oldukları il sayılarında artış olmuştur.

(30 Mart 2014 seçimlerindeki durum Harita I'de, 10 Ağustos 2014 seçimlerindeki durum Harita III'de gösterilmiştir.)

Siyasî Partilerin / Adayların seçim öncesindeki oy potansiyeline göre 1. sırayı aldıkları il sayıları, 10 Ağustos'ta değişime uğramıştır. Tablo 4'te bu değişime ilişkin bilgiler verilmektedir.

Birinci Sırayı Aldıkları İller			
			Tablo 4
	Seçim Öncesi ⁽¹⁾	10 Ağustos 2014 ⁽²⁾	Fark
AK PARTİ / R. Tayyip Erdoğan	36 il	54 il	+18 il
9 Parti / Ekmeleddin İhsanoğlu	35 il	16 il	-19 il
(BDP + HDP) / Selâhattin Demirtaş	10 il	11 il	+1 il

⁽¹⁾ Adaylara destek veren partilerin 30 Mart 2014'teki oylarına göre ortaya çıkan tablo.

⁽²⁾ Adayların 10 Ağustos 2014'de aldıkları oylara göre ortaya çıkan tablo.

(Seçim öncesindeki durum Harita II'de gösterilmiştir).

Recep Tayyip Erdoğan'ın 1'inci Sırada Kazandığı 54 İl

AK PARTİ'nin 30 Mart seçimlerinde 1'inci sırayı aldığı 61 ilin 7'sinde (Adana, Antalya, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, Hatay, Manisa) bu kez İhsanoğlu 1'inci sıraya gelmiş; Erdoğan'ın 1'inci sırayı aldığı il sayısı 54 ile düşmüştür.

Ekmeleddin Mehmet İhsanoğlu'nun 1'inci Sırada Kazandığı 16 İl

İhsanoğlu'nun 1'inci sırada olduğu 16 il:

(Adana, Antalya, Aydın, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, Edirne, Eskişehir Hatay, İzmir, Kırklareli, Manisa, Mersin, Muğla, Osmaniye, Tekirdağ).

30 Mart seçimlerinde bu 16 ilin;

- 7'sinde AK PARTİ (*Adana, Antalya, Balıkesir, Çanakkale, Denizli, Hatay, Manisa*),
- 7'sinde CHP (*Aydın, Edirne, Eskişehir, İzmir, Kırklareli, Muğla, Tekirdağ*),
- 2'sinde MHP (*Mersin, Osmaniye*)
1'inci sırayı almıştı.

Selâhattin Demirtaş'ın 1'inci Sırada Kazandığı 11 İl

Demirtaş'ın 1'inci sırada olduğu 11 il:

(Ağrı, Batman, Diyarbakır, Hakkâri, Iğdır, Mardin, Muş, Şırnak, Siirt, Tunceli, Van).

30 Mart seçimlerinde BDP'nin birinci sırayı aldığı 10 il'e 30 Mart seçimlerinde CHP'nin birinci olduğu Tunceli ili de eklenmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

GERİLİMİ YÜKSEK BİR SEÇİM SÜRECİ YAŞANMIŞTIR.

Seçim sürecinin her aşamasında yüksek gerilim egemen olmuştur. Kampanyada rejim tartışmaları önemli bir yer almıştır. İhsanoğlu Parlamenter sistemi savunurken Erdoğan kısa dönem için fiilî, 2015 sonrası için Anayasal başkanlık sistemini savunmuşlardır.

1980 SONRASININ EN DÜŞÜK KATILIM ORANI GERÇEKLEŞMİŞTİR.

Katılım oranı, yurtiçi oylamalarda % 77 düzeyine inmiştir. Asıl büyük düşüş yurtdışında kullanılan oylamalarda yaşanmış, dış ülkelerdeki seçmenlerin katılma oranı % 10 düzeyinin altına inmiştir.

10 Ağustos 2014 seçimlerinde;

- Yurt içinde 12.140.623 seçmen,

- Yurt dışında ise 2.565.931 seçmen olmak üzere toplam 14.706.554 seçmen sandık başına gitmemiştir.

Geçmişteki Katılma Oranları;

- 1983 – 2011 arasındaki Milletvekili Seçimlerinde: % 83,2 – 93,3.
- 1983 – 2014 arasındaki Yerel Yönetimler Seçimlerinde: % 81,5 – 92,2.

Bu seçimlerdeki katılma oranı;

- Yurt içerisinde % 77,05'e düşmüştür (40.753.492 / 52.894.115).
- Yurt dışındaki seçmenlerin katılım oranı ise bütün beklentilerin altında gerçekleşmiştir: % 8,32 (232.795 / 2.798.726).

ADAYLARIN ALDIKLARI OYLAR

Erdoğan ve Demirtaş, 30 Mart 2014 seçimlerine göre oylarını arttırmış, İhsanoğlu'nun oyları ise kendisini destekleyen partilerin 30 Marttaki oy toplamının gerisinde kalmıştır.

Ülke Geneli Seçim Sonuçları				
				Tablo 5
	30 Mart 2014	10 Ağustos 2014		
Recep Tayyip Erdoğan	19.469.840 ⁽¹⁾	21.000.143	1.530.303	+% 7,86
Ekmeleddin İhsanoğlu	20.648.309 ⁽²⁾	15.587.720	-5.060.589	- % 24,51
Selâhattin Demirtaş	2.929.727 ⁽³⁾	3.958.048	1.028.321	+% 35,10

⁽¹⁾ AK PARTİ'nin oyu.

⁽²⁾ İhsanoğlu'nu destekleyen partilerin toplam oyu.

⁽³⁾ BDP + HDP'nin toplam oyu.

Erdoğan (AK PARTİ) Beklediği Oy Artışını Sağlayamamıştır.

Seçmen sayısındaki artış, % 5,69 olmuş; AK PARTİ'nin oylarındaki artış ise % 7,86 düzeyinde kalmıştır. Bu sonuç, oylarda 2,17 puanlık bir oy artışı anlamına gelmektedir. Oysa Erdoğan'ın ve partisinin beklentileri, % 56 - 57'ler düzeyindeydi. Devlet gücünü arkasına alan, adaylar içerisinde medya desteğine en fazla sahip olan ve en fazla bağışı toplayan Erdoğan'ın yoğun bir seçim kampanyasının ardından aldığı bu sonuç, kendisi ve tabii AK PARTİ için bir başarı sayılamaz.

Erdoğan'ın, birinci turda seçilmesini sağlayan oy oranının, AK PARTİ'nin başarısından çok, katılım düzeyindeki düşüşün sonucu olduğunu unutmamak gerekiyor.

İhsanoğlu'nun Aldığı Oy, Beklentilerin Hayli Altındadır.

Başta CHP ve MHP olmak üzere, çatı adayını destekleyen partilerin, 30 Mart seçimlerindeki oy oranları toplamı % 46,02 iken bu oran bu kez % 38,44'e düşmüştür. Mevcut oy potansiyelinden 7,58 puanlık bir geriye gidiş söz konusudur.

Oy sayıları açısından bakıldığında durum şöyledir: İhsanoğlu'nu destekleyen partilerin 30 Martta aldıkları 20.648.309 oy, bu kez 15.587.720'ye düşmüştür. 30 Mart'a göre 5.060.589'luk bir oy kaybı söz konusudur. Bu, % 24,51 oranındaki bir kaybı ifade etmektedir.

CHP ve MHP'nin başını çektiği muhalefet cephesi, 30 Mart'ta partilerini destekleyen seçmenleri sandığa götürebilseydi, oyunu arttırmakta zorlanan AK PARTİ karşısında önemli bir sonuç alabilecek; en azından seçimin ikinci tura kalmasını sağlayacaktı.

Özellikle CHP ve MHP bu oy düşüşü üzerinde dikkatle durmalıdır. Bu düşüşte adayın kimliği, tanıtılması ve performansı ile birlikte parti örgütlerinin yapılanması ve işleyişlerinin derece derece payları vardır.

Demirtaş, Başarılı Bir Sonuç Almıştır.

30 Mart 2014 seçimlerindeki (BDP+HDP) blokunun oylarını % 35,10 oranında arttıran Demirtaş, % 9,76'lık oy oranıyla ülke barajına çok yaklaşan bir sonuç almıştır. Ayrıca ülkenin bütün bölgelerine açılarak, partisinin ayrıştırıcı değil bütünleştirici olmak istediğini ifade etmiştir. Demirtaş'ın ve HDP'nin bu tavrının seçim sonrasında da devam etmesi, siyaset sürecinin daha sağlıklı bir hale gelmesine katkıda bulunacak bir etken olacaktır.

SEÇİM SONUCUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- AK PARTİ örgütleri, kendi genel başkanlarının adaylığının desteklenmesi konusunda yüksek bir performans sergilemişlerdir. Bu örgütlerin bir avantajı da adaylarını tanıtmak gibi bir çabaya gereksinim duymamaları olmuştur.

Çatı adayını destekleyen parti örgütleri, enerjilerinin önemli bölümünü İhsanoğlu'nun tanıtılmasına harcamıştır. Tanıtım açısından kampanya süresinin yeterli olmadığı görülmüştür.

- Kampanya adaylar açısından büyük eşitsizliklerle dolu olarak geçmiştir. Devlet gücünü arkasına alması ve diğer adaylara göre daha yüksek miktarlarda bağış toplaması, Erdoğan'ın oylarını olumlu yönde etkileyen bir faktör olmuştur.
- Medyanın, özellikle de hem özel hem de devlet televizyon kanallarının Erdoğan lehindeki yoğun yayınları, seçmenler üzerinde, Erdoğan'ın seçimi mutlaka kazanacağı yönünde psikolojik baskı yaratmıştır.

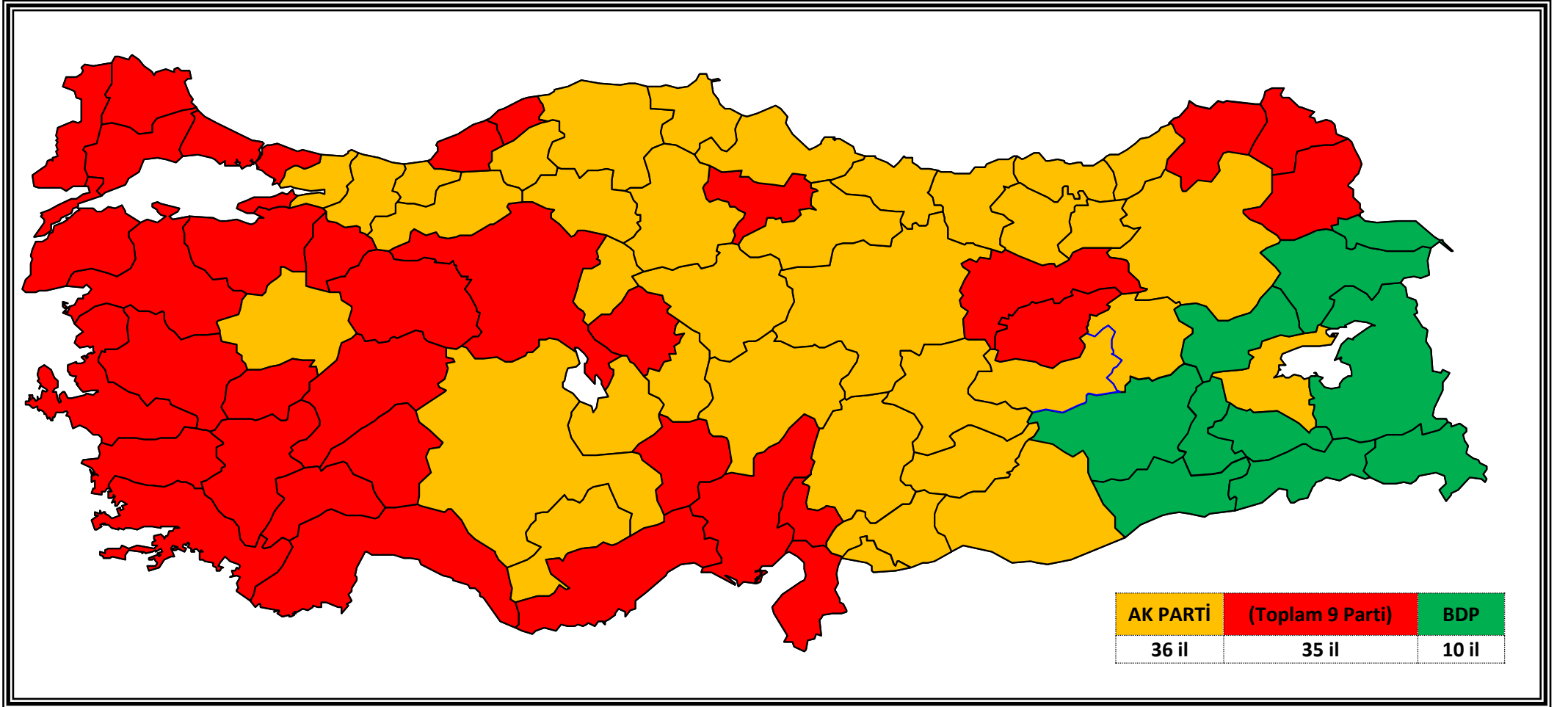
Kamuoyu araştırma kurumlarının Erdoğan lehinde *(bir kısmı seçim sonuçlarıncaya doğrulanmayan)* yüksek oranlı sonuçlar veren açıklamaları, seçimi kesinlikle Erdoğan'ın kazanacağı yolundaki algıyı iyice pekiştirmiştir.

- Seçim sonucunu belirleyen önemli bir etken, bu kez çok sayıdaki seçmenin sandık başına gitmemesi olmuştur. Sandığa gitmeyen seçmenler içerisinde özellikle iki grup öne çıkmıştır:

- Seçimi kesinlikle Erdoğan'ın kazanacağı propagandasının etkisi altında kalarak oy vermeyi gereksiz gören seçmenler. Bu grupta, seçmen kaydını tatil yerine aktarmış ya da oy kullanmak için memleketlerine gitmiş olanlar dışında kalan taticiler önemli yer tutmaktadır.
- Çatı adayının belirlenme biçimini ya da adayın kimliğini beğenmedikleri için seçim sandığını boykot edenler.

Kanımızca Cumhurbaşkanlığı seçim sonuçlarında etkisini duyuran en ağırlıklı grup, boykotçular olmuştur.

HARİTA I. ADAYLARIN SEÇİM ÖNCESİNDEKİ OY POTANSİYELLERİNE GÖRE BİRİNCİ SIRADA OLDUĞU İLLER

HARİTA II. İLLERDE BİRİNCİ SIRAYI ALAN ADAYLAR

